

ISSN: 2149-0821

Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Science

Yıl: 5, Sayı: 32, Aralık 2018, s. 709-722

Deniz DİNCEL

Akdeniz Üniversitesi Antalya Devlet Konservatuvarı Geleneksel Türk Müziği,
denzdincel1@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Soner ALGI

MESLEKİ MÜZİK EĞİTİMİ VEREN KURUMLARDA KEMANE EĞİTİMİNİN İNCELENMESİ¹

Özet

Bu araştırma; lisans düzeyinde müzik eğitimi veren kurumlarda kemane eğitiminin tüm yönleriyle incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırma için konuya yönelik kaynaklara ulaşıp daha önce yayımlanmış ve yayımlanmamış kitap, makale, bildiri, lisans bitirme, yüksek lisans, doktora - sanatta yeterlik tez çalışmaları taranmış ve yapılmış benzer çalışmalar gözden geçirilmiştir. Ayrıca araştırma için en önemli veri toplama aracı olarak ülkemizde lisans düzeyinde müzik eğitimi veren kurumlarda kemane ile ilgili öğretim elemanlarına 14 sorudan oluşan yarı yapılanmış görüşme formu uygulanmıştır.

Elde edilen veriler ışığında; kemane dersinin bir öğrenci için haftada en az 4 saat olması, öğrencilere farklı müzik türlerinden örnekler de öğretilmesi, keman eğitiminde kullanılan nüans, artikülasyon ve parmak numaraları gibi terminolojilerin kemane eğitiminde de kullanılması, alan ile ilgili yazılı kaynak ve metot eksikliği, kemane dersinin belirli bir müfredata uygun yapılması gibi konular üzerinde durulmuş ve yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kemane, Kemane Eğitimi, Türk Halk Müziği

¹ Bu çalışma 2018 tarihli “Mesleki Müzik Eğitimi Veren Kurumlarda Kemane Eğitiminin İncelenmesi” adlı Yüksek Lisans tezinden faydalanılarak üretilmiştir.

EXAMINATION OF KEMANE EDUCATION IN VOCATIONAL MUSIC EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract

This research; The aim of this course is to examine all aspects of kemane education in institutions providing music education at undergraduate level. For the research, resources related to the subject have been reached and previously published and unpublished books, articles, papers, bachelor's degree, master's, doctoral and proficiency in art studies have been reviewed and similar studies have been reviewed. In addition, semi-structured interview form consisting of 14 questions was applied to the instructors of kemane in the institutions providing music education at undergraduate level in Turkey.

In the light of the data obtained; a minimum of 4 hours per week for a student of kemane lesson, teaching different music genres to students, use of terminology such as nuance, articulation and finger numbers used in violin education in kemane education, lack of written resources and methods in the field, the subjects such as making the kemane lesson in accordance with a specific curriculum are discussed and interpreted.

Key words: Kemane, Kemane Education, Turkish Folk Music

1. GİRİŞ

Geleneksel Türk Halk Müziği yaylı çalgılarından biri olan kemanenin eğitimi nesillerdir usta-çırak ilişkisi ve meşk usulü ile günümüze değin süregelmiştir. Günümüzde ise devlet konservatuvarları, belediye konservatuvarları gibi resmi kurumların yanı sıra özengen müzik eğitimi veren kurumlarda da kemane eğitimi verilmektedir.

Resmi olarak üniversitelerde 1976 yılında kemane dersleri konulmuş olsa da kemane eğitimi ilk kez 1978-1979 eğitim-öğretim yılında İstanbul Teknik Üniversitesi TMDK' da Fatih GÜRGÜN tarafından verilmiştir. Daha sonra 1995-1996 eğitim-öğretim yılında Ege Üniversitesi DTMK 'da Salih URHAN tarafından verilmiştir. Sonraki yıllarda diğer üniversitelerde de kemane dersi okutulmaya başlanmıştır (Gürgün ile kişisel iletişim, 14.06.2016).

1976' da İTÜ TMDK' da kemane dersi müfredata yardımcı çalgı olarak alınmış olsa da bu alanda eğitimci bulunamamıştır. Öğrenciler bu derste kendi imkanları ve arkadaşları ile birlikte kemane çalgısını öğrenmeye çalışmışlardır. O yıllardaki kemane dersinin işlenişi Fatih GÜRGÜN şu şekilde ifade etmiştir:

“Ben konservatuvara 1976 yılında girdim. Bizim okuduğumuz dönemlerde ana çalgımız bağlama yardımcı çalgımız kabak kemane idi. Derslerimizi kabak kemane hocası olmadığı için kendi başımıza işliyorduk. Bir arkadaşım bana bağlama ile eşlik ediyordu. Daha sonraları radyodan bir kemençe hocası geldi onun eşliğinde derslerimizi yaptık. Bunun dışında Nida TÜFEKÇİ hocamız İzmir radyosundan Salih URHAN'ın bant kayıtlarını getirirdi, materyallerimiz bunlarla sınırlıydı. Ben de radyo sınavını kazanmadan önce konservatuvarda kabak kemane dersi verdim. Yalnız ders saatlerimiz çok azdı. Kabak kemane perdesiz ve yaylı bir saz olduğu için öğretiminde çok zorluk çekiyorduk. Bu yüzden ders saatlerinin en az haftada 4 saat olması gerektiğini düşünüyorum” (Gürgün ile kişisel iletişim, 14.06.2016).

Öğrencilerin alanlarında yeterli donanıma sahip olmayan eğitimcilerden kemane eğitimi almaları birtakım aksaklıklara neden olabilir. Kemanenin geleneksel müzik kültüründeki icrasını bilmeyen bir eğitimci kendi çalgısının tekniklerini kemaneye uyarlayarak öğrenciye öğretmesi öğrencinin kemaneyle ait olduğu kültüründen uzakta çalmasına sebep olabilir.

“Kemane eğitimindeki en önemli hususlardan biri, öğrencilere kemanenin geleneksel tınısı ve geleneksel icradaki yerinin öğretilmesidir. Aksi takdirde öğrencilerin keman tekniği ile kemane icra etmeleri, geleneksel müzik kültüründe yadırganacaktır” (Urhan ile kişisel iletişim, 11.01.2016).

Öte yandan kendi imkanları ile kemane çalmayı öğrenmiş eğitimcilerin kemane eğitimi vermeleri de büyük problemler ortaya çıkarabilir. *“Hiçbir eğitim almamış ve yanlış tekniklerle çalan bir öğreticiden kemane çalmayı öğrenmiş olan öğrenciler, yanlış tutuş pozisyonu, yanlış yay tekniği ve sol el parmak numaraları gibi hatalara sıklıkla düşmektedirler. Bu gibi hataların düzeltilmesi için, çok uzun zaman ve emek harcanması gerekmektedir”* (Çelik ile kişisel iletişim, 11.01.2016).

Günümüzde bir enstrümanın eğitimine yol göstericilik bakımından en etkili yöntem meşk usulünün yanı sıra çalgının tüm teknik zorluklarını aşabilecek nitelikte hazırlanmış olan bir metot ile de yürütülmesi doğru olacaktır. Kemane eğitimi üzerine yazılmış tek metot ise Salih URHAN’ın Kabak Kemane Metodudur. Bu alanda daha fazla çalışma yapılması kemane eğitiminin niteliğini arttıracaktır.

“Eğitimcilerin bir araya gelip ortak bir eğitim sistemi üzerine mutabakata varmaları önem teşkil etmektedir. Buna ek olarak her eğitimcinin uygun gördüğü ortak bir metot yazılması, bu metodun etüt ağırlıklı ve yaylı çalgılar için kullanılan artikülasyon işaretlerini de içinde barındırması gerekmektedir” (Verim, 21.02.2018).

1.1. Amaç

Ülkemizde geleneksel çalgılarımızın kullanımının giderek yaygınlaşması bu çalgıların her kademede verilen eğitimlerinin önemini karşımıza çıkarmaktadır. Bu çalışma ülkemizde lisans düzeyinde müzik eğitimi veren kurumlarda kemane eğitiminin incelenmesini, elde edilen verilerin ışığında kemane eğitimiyle ilgili mevcut problemlerin ortaya çıkarılmasını ve bu problemlere mümkün mertebe çözüm önerilerinde bulunmayı amaçlamaktadır.

1.2. Önem

Bu araştırma ülkemizde lisans düzeyinde müzik eğitimi veren kurumlarda kemane eğitiminin nasıl yapıldığı hakkında veri elde edilmesi, bu kurumlarda görev yapan kemane ile ilgili öğretim elemanlarına yol göstericiliği, alan ile ilgili akademik çalışmalar yapılması ve bilime katkı sağlaması bakımından önem arz etmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kemanenin Tarihsel Süreci

Kemane deri veya ağaç kapaklı, su kabağundan veya çeşitli ağaçlardan, deniz kabuğundan, kaplumbağa kabuğundan ve hatta kompozit bileşenli malzemelerle farklı teknolojik aletler kullanılarak üretilmektedir. Ancak yazılı metinlerden ve belgelerden, kemanenin tarihinin Orta Asya’ya kadar dayandığı görülmektedir.

İlk Türkler avlanmak veya savaşmak için kullandıkları “ok” un yaydan fırlarken çıkardığı sestem esinlenmişler ve bunu bir çalgı gibi kullanmışlardır. Zamanla bunu bir çalgı olarak

geliştirmişler, silahın yay kısmına oyma ağaçtan veya su kabağından bir gövde eklemişler, arşeler olarak kullandıkları “ok” a at kılları takarak çalgının arşesine “ok”, “Ik”, “Yık” çalgıya da “Okluğ”, “İkliğ”, “İklik”, gibi çeşitli isimler vermişlerdir. Bu bilgiler doğrultusunda İkliğın kökeni Orta Asya’ya dayanmakta olup, Anadolu sahasında çalgının izleri 14. yüzyıla kadar götürülebilir (Gazimihal, 1958:5-6-7-28).

XI. Yüzyıldan sonraki metinlerde Gışek, Gıcek ve Gıjek, Gıyek gibi oklu çalgı adları görülüyor. Türkistan Tacikleri Cicak veya Jigac olarak adlandırıyorlar. Afganistan’ da Ghaçak diyen bölgeler vardır. Pamir yaylası halkınca Girek veya Ghirek denildiği biliniyor. Hazer ötesi Türkmenleri Gıcek demelerine karşın Özbeklerde Girsek adını alır. Bu bölgelerde ıklığ adının yerini işte bu taklitçi türemeler almıştır. Sadece Anadolu’da eski ismine bağlı kalınmıştır. Zamanla İklik(ğ) k sesi yumuşaması ile İkliğ olarak anılmaya başlamıştır. Türk halk dilinde yüzyıllarca İkliğ adının korunması gibi İran’da Kemançe adı sürgece (yay) verilen bir ad olarak kullanılmış, zamanla çalgının kendisine verilerek Kemançe denilmeye başlanmıştır. Bugün kullanmakta olduğumuz, kemane keman kelimelerinin kökeni buna dayandırılır. XV. Yy dan itibaren bu ad bizde de yaygınlaşmaya başlamıştır (Koruk, Esen, Özek 2007:407).

İkliğ ve kemane gibi geçmişten günümüze kadar gelmiş yaylı çalgılar ile ilgili en çok Türkçe yayının M. R. Gazimihal’ e ait olduğunu bilmekteyiz. Fakat Gazimihal yayımladığı makale ve kitaplarda çalgıların yapısal özelliklerinden ziyade isimleri ile ilgili bilgiler vermektedir. Türk çalgıları üzerine en kapsamlı alan araştırmasını Etem Ruhi ÜNGÖR 1967-1976 yıllarında yapmıştır. Toplamda 20.769 km kat ederek yaptığı bu gezi notlarını “Musiki Mecmuası” isimli dergide 247-331 sayılarında yayınlamıştır (Üngör, 2004:36).

Yukarıdaki verilen bilgilere göre kemanenin Orta Asya’dan geldiği, Kopuz sazından türediği, daha sonra İklik, İkliğ, Okluğ gibi farklı isimler ile anılarak göçlerle Anadolu’ya geldikten sonra da gelişimini sürdürdüğü görmekteyiz. Anadolu’da Ege ve Akdeniz bölgelerinin müzik kültüründe varlığını sürdüren kemanenin, bulunduğu bölgeye göre çoğunlukla su kabağından yapıldığını, üç telli veya iki telli olarak karşımıza çıktığını söylemek mümkündür.

2.2. Türkiye’de Kemane Eğitimi

Türkiye’ de cumhuriyet sonrasında akademik olarak ilk kemane eğitiminin 1976-1977 eğitim yılında İstanbul Teknik Üniversitesi TMDK’da verildiği bilinmektedir. Takip eden 1984-1985 yıllarında Ege Üniversitesi DTMK’da (http://konservatuvar.ege.edu.tr/d-1515/temel_bilimler.html), 1987 yılında Gaziantep Üniversitesi TMDK’da (<http://tmdk.gantep.edu.tr/pages.php?url=iogretim-7>), 1999 yılında Haliç Üniversitesi Devlet Konservatuvarında (<http://konservatuvar.halic.edu.tr/tr/fakulte-hakkinda/tanitim>), 2004 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarında (<http://konservatuvar.aku.edu.tr/turk-halk-muzigi-bolumu/>), 2005 yılında Kocaeli Üniversitesi Devlet Konservatuvarında (<http://dk.kocaeli.edu.tr/hakkimizda.php>), 2009 yılında Akdeniz Üniversitesi Devlet Konservatuvarında (<http://konservatuvar.akdeniz.edu.tr/geleneksel-turk-muzigi/>), 2011 yılında İnönü Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarında (<http://inonu.edu.tr/tr/turkmuzigi/2275/menu>), 2012 yılında Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesinde (<http://mssf.odu.edu.tr/index.php/posted/161>) kemane eğitimi verildiği ve günümüze değin sürdüğü bilinmektedir.

Günümüzde kemane eğitimi verilen lisans düzeyinde 9 üniversite ve bu kurumlarda görev yapan 14 eğitimci bulunmaktadır. 14 eğitimciden U14 bu çalışmayı yürütmesi sebebiyle uzman

grubuna dahil edilmemiş ve 13 öğretim elemanını kapsayan uzman grubu oluşturulmuştur. Ancak bu araştırma sahibi olan U14'ün bulunduğu kurumdaki kemane öğrencileri çalışmaya dahil edilmiştir. Günümüzde kemane eğitimi verilen üniversiteler ve bünyelerindeki bölümleri şu şekilde sıralayabiliriz.

1. İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı'nda Kemane Eğitimi Çalgı Yüksek, Müzikoloji, Ses Eğitimi, Temel Bilimler, Müzik Teorisi ve Halk Oyunları bölümlerinde bulunmaktadır.

2. Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı bünyesinde Çalgı Yapım, Türk Halk Oyunları, Ses Eğitimi ve Temel Bilimler bölümü,

3. Gaziantep Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı bünyesinde Müzikoloji, Türk Halk Oyunları, Ses Eğitimi ve Temel Bilimler bölümü,

4. Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Halk Müziği Bölümü ve Müzik Bölümü,

5. İnönü Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü,

6. Akdeniz Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Geleneksel Türk Müziği Bölümü ve Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü,

7. Haliç Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Musikisi Bölümü,

8. Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzik ve Türk Müziği Bölümü,

9. Kocaeli Üniversitesi Devlet Konservatuvarı.

2.3. Kabak Kemane - Kemane İsim Tartışması

Günümüzde kemane çalgısının gövdesi, klavyesi, burguları ve telleri farklı malzemeler kullanılarak yapılmaktadır. Gövdesi için kullanılan en yaygın malzeme ise su kabağı bitkisidir. Yetiştirmesi için çok emek harcanmaması, gözenekli dokusu ve işlem yapılmasının kolay olması bakımından kemane çalgısında gövde olarak kullanılmaktadır. Bu malzeme birçok bölgede kemane çalgısının ismini tanımlamak için de kullanılmaktadır.

Önceki yıllarda çalgı sadece kabaktan yapılmış ve yörede de Kabak, Kemene, Kemana, Kabak Kemane gibi isimlerle anılmıştır. Fakat günümüzde bu çalgının ağaç, karbon fiber, teneke, Hindistan cevizi, hatta kaplumbağanın gövdesi gibi maddelerden yapılan örnekleri mevcuttur. Bu yüzden Kabak Kemanedeki "Kabak" ifadesi bu çalgıları karşılamamaktadır. Terminolojik olarak bakıldığında da bir çalgının yapıldığı maddenin çalgıya ismini vermesi pek alışılabilir bir durum değildir. Kemane teriminin yalnız başına kullanımı ise diğer bütün kemaneleri kapsamaktadır. Yaptığımız görüşmelerde on eğitimcinin üçü (Ferhan Yeprem, Gültekin Şener, Kadir Verim) kesinlikle Kemane denilmesi taraftarı. Altısı (Mehtap Demir, Haykad Kulaboğa, Ersin Yıldırım, Ali Tohumcu, Deniz Dincel, Ozan Bircan) iki teriminde kullanılmasında herhangi bir sakınca görmüyor. Fakat Kemane deyip çalgının kabaktan yapıldığının belirtilmesi gerektiğini düşünüyorlar. Özgür Çelik ise Çalgının yörede Kabak olarak bilinmesi, Kabağın kendine has bir tınısı olması ve yörede kemane isminde başka çalgıların olması sebebiyle Kabak Kemane denilmesinin doğru olduğunu belirtiyor. Tüm bu yorumlara baktığımızda büyük çoğunluğun çalgıyı adlandırma "Kemane" teriminin kullanılması konusunda bir sakınca görmediği anlaşılıyor (Durmaz, 2017).

Teknesi ağaçtan yapılan kemaneler su kabağının içinde olan köpüksü maddenin yerini tutmadığından dolayı su kabağından yapılan kemanelerin tınısını verememiştir. Bu da ağaç kemanelerin kullanıcılar tarafından beğenilmemesine yol açmıştır. Çalgı yapımcılarının ağaç kemane den kabak kemane tınısı alma çalışmaları halen devam etmektedir. Çalgının gövdesi ister kabaktan yapılsın ister ağaçtan yapılsın, adı ister kemança ister gıcak olsun, akraba çalgıları ‘kemane’ olarak adlandırabiliriz (Akyol, 2017).

Eğitimciler ve uzmanlar ile yapılan görüşmelerden yola çıkılarak kemanenin gövdesinin su kabağından farklı malzemelerden de yapıldığından dolayı kemane denildiği anlaşılmaktadır. Ancak kemane yapımcıları, geleneksel yapı içerisindeki icracılar ve yöre halkı ile görüşülerek kemanenin adlandırılması konusunda daha objektif sonuçlara ulaşmak mümkündür.

2.4. Ülkemizde Resmi Kurumlardaki Kemane İrcacıları

TRT'nin kurulması ile birlikte kemane ilk kez Salih URHAN tarafından radyoda seslendirilmiştir. Daha sonra 1969 yılında TRT'nin açmış olduğu sınavı kazanarak Salih URHAN, 1979 yılında, Fatih GÜRGÜN, Yağın ÖZSOY, Hüsnü AYDOĞDU, 1981 yılında İhsan MENDEŞ, İsmet EGELİ, 1982 yılında Bayram SALMAN, Bayram BAĞDATLI, Ahmet YAKAR, 1988 yılında Ersin BAYKAL, Arslan AKYOL saz sanatçısı olarak görevlerini devam ettirmişlerdir. Uzun yıllar kemane sanatçısı olmamış olan TRT, 2016 yılında tekrar sınav yapmıştır. Bu sınavı Uğur ÖNÜR, Cafer NAZLIBAŞ ve Burhan ELMAS kazanarak TRT sanatçısı olmuşlardır.

Kültür Bakanlığında Hüseyin YALÇIN, Mustafa Dilek GÜL (İstanbul Halk Müziği Devlet Korosu), Mehmet Akif TEKE (İzmir Türk Dünyası Topluluğu), Muhsin KURBANİ, Ertuğrul ERARSLAN, Mehmet ÇIRACI (Ankara Halk Müziği Devlet Korosu), Engin DEMİRTAŞ (İstanbul Modern Folk Müzik Topluluğu), Aydın ÖZDEMİR (Sivas Devlet THM Korosu), Mehmet TORUN (Ankara Türk Dünyası Topluluğu) kemane sanatçısı olarak görevlerine devam etmektedirler.

3. YÖNTEM

Bu araştırma, nitel araştırma modeli kullanılarak sonuçlandırılmış bir çalışmadır. Araştırma için konuya yönelik kaynaklara ulaşıp daha önce yayımlanmış ve yayımlanmamış kitap, makale, bildiri, lisans bitirme, yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik tez çalışmaları taranmış, yapılmış benzer çalışmalar gözden geçirilmiştir. Ülkemizde lisans düzeyinde müzik eğitimi veren kurumlarda kemane ile ilgili öğretim elemanlarına yapılmış görüşme formu uygulanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan görüşme sorularında, ad, soy ad, yaş, çalıştığı kurum, mesleki tecrübe, eğitim durumu, unvanı gibi soruların yanı sıra 14 adet araştırmanın amacına hizmet eden açık uçlu soru sorulmuştur.

Görüşme formu araştırmanın örneklemini oluşturan uzman grubundaki 13 eğitimeciye telefon ve e-posta yolu ile gönderilmiş ve verilen 90 günlük süre içerisinde sonuçları alınmıştır. U5, U8 ve U13 verilen 90 günlük süre içerisinde görüşme formlarını cevaplandırmadıkları için değerlendirilmeye alınmamıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Uzman Grubundan Elde edilen Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın bu bölümünde 9 eğitim kurumunda çalışan 10 eğitmeniye yarı yapılanmiş görüşme formu uygulanmıştır. Yanıtları analiz edilip yorumlanmıştır. Eğitmenilerin bilgileri şu şekildedir;

Tablo 1. Uzman Grubu Bilgileri

Ünvanı	Cinsiyet	Öğrenim Durumu	Yaş	Hizmet Yılı	Öğrenci Sayısı	Kurumu
Öğr.Gör.Dr.	K	DR	56	33	4	İstanbul Teknik Üniversitesi
Öğr.Gör.Dr.	E	DR	52	25	-	Gaziantep Üniversitesi
Öğr.Gör.Dr.	E	DR	46	25	3	İstanbul Teknik Üniversitesi
Öğr.Gör.Dr.	E	DR	37	13	10	Ege Üniversitesi
Öğr.Elm	E	YL	40	13	3	Haliç Üniversitesi
Öğr.Gör.	E	YL	37	12	7	Ordu Üniversitesi
Öğr.Gör.	E	YL	33	6	3	Ordu Üniversitesi
Öğr.Elm.	E	YL	27	7	-	İnönü Üniversitesi
Öğr.Elm.	E	YL	27	5	5	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Okutman	E	L	41	2	4	Kocaeli Üniversitesi
Öğr.Gör.	E	L	42	18	7	Ege Üniversitesi
Okutman	E	L	28	6	25	Gaziantep Üniversitesi
Öğr.Elm.	E	L	26	2	7	Ege Üniversitesi
Öğr.Elm.	E	L	32	6	12	Akdeniz Üniversitesi

14 eğitmeninin 4'ü doktora programını bitirmiş, 5'i yüksek lisans programını bitirmiş, diğer 5'i ise lisans mezunudur. Elde edilen verilere göre akademik düzeyde kadro eksikliği olduğu anlaşılmaktadır. Eğitmenilerin yaş oranlarına bakıldığında en büyüğü 56, en küçüğü ise 26 yaşındadır. Eğitmenilerin cinsiyet farkına bakıldığında ise sadece bir tanesi kadın diğer 13'ü erkektir. Bu verilerden yola çıkılarak lisans eğitimini tamamlamış kadın icracıların akademik kadrolara ilgi duymadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Eğitmenilerin hizmet yılına bakıldığında en yüksek hizmet yılının 33, en az hizmet yılının ise 2 yıl olduğu görülmektedir. Kemane öğrencilerinin sayısal çoğunluğuna bakıldığında en yüksek öğrenci sayısının Gaziantep Üniversitesi'nde olduğu görülmektedir.

4.1.1. Kurumunuzda Kemane Eğitimi Haftada Kaç Ders Saati ve Toplam Kaç Yarıyıl Devam Etmektedir? Ayrıca Dersin Bireysel veya Toplu Verilmesi İle İlgili Görüş ve Önerileriniz Nelerdir?

İTÜ (çalgı yüksek bölümü), EGE ve Gaziantep üniversitesindeki eğitmenler haftada ortalama 4 saat toplu ders yapmaktadırlar. Ege Üniversitesinde 1. Sınıfta 6 saat, Gaziantep Üniversitesinde ise 4. Sınıfta 6 saat olarak farklılık göstermektedir. Diğer üniversitelerde (İnönü Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Haliç Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Ordu Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi) ise bireysel 2 saat kemane dersi yapılmaktadır. Toplu bir şekilde ders yapan öğretim elemanlarının genellikle öğrencilerin seviyelerine göre gruplar oluşturdukları tespit edilmiştir. Eğitmeniler kemane dersinin haftada en az 4 saat olması gerektiğini düşünmektedirler.

Bu verilerden yola çıkıldığında eğitmenilerin ortak görüşünün kemane dersinin haftalık ders programında 4 saat olması, eğer toplu ders yapılıyor ise öğrencilerin seviyeleri bakımından

birbirlerine yakın gruplar oluşturulması, eğer dersler bireysel yapılıyor ise haftalık ders programında birkaç gün ara ile yapılması gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

4.1.2. Lisans Eğitimi Sonunda, Öğrencilerinizin İcra Seviyesi ve Donanım Olarak Hangi Düzeyde Olmasını Bekliyorsunuz?

Eğitimcilerin büyük çoğunluğu, öğrencilerin mezun olduklarında THM'nin bütün türlerine hakim olmalarını beklemektedirler. Bunun dışında yöresel açışları icra edebilmeleri, deşifre bilgilerinin kuvvetli olması, THM korolarında görev alabilecek seviyede olmaları gibi konuları ön planda tuttıkları tespit edilmiştir. Bazı eğitimciler ortaöğretim döneminde bağlama eğitimi almış olan öğrencilerin daha ileri seviyelere gelebileceklerini düşünmektedirler. Bu öğrencilerden THM'nin bütün türlerine hakim olmalarının yanı sıra doğaçlama konusunda da yeterli donanıma sahip olabileceklerini belirtmektedirler. Bazı eğitimciler ise 4 yıllık lisans eğitimini tamamlamış öğrencilerin profesyonel birer icracı olmaları gerektiğini ve akademik düzeyde eğitim verebilecek seviyede olmaları gerektiğini düşünmektedirler.

Bu veriler doğrultusunda eğitimciler 4 yıllık lisans eğitimini tamamlamış bir öğrencinin THM'nin bütün yörelerine ve türlerine hakim olmasını, yörelere uygun açış ve doğaçlama yapabilmesini, deşifre ve solfej bilgileri kuvvetli olmasını bekledikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca eğitimciler öğrencilerin ileri seviye THM eserlerini çalabilmeleri için eğitim müfredatlarının ve ders saatlerinin bu amaçlara uygun olarak düzenlenmesinin gerekli olduğu sonucunu ortaya koymaktadırlar.

4.1.3. Kemane Eğitiminde Türk Halk Müziği Dışındaki Müzik Türlerinden Faydalıyor Musunuz? Faydalanıyorsa Hangi Müzik Türlerinden Faydalanılmaktadır? Gerekliliği ile İlgili Görüşleriniz Nelerdir?

U2, U5 ve U8'in dışındaki diğer 7 eğitimci bu konuda ortak görüşe varmaktadırlar. Eğitimciler eğer öğrencilerin seviyeleri uygun ise TSM ve Azerbaycan halk müziğinden örnekler öğretilmesinde bir sakınca görmediklerini belirtmişlerdir. U2 THM'nin iyi seviyede öğretilmesi ile diğer müzik türlerinin öğretilmesine gerek kalmayacağını düşünmektedir. U5 ise ders saatleri dışında öğrencinin seviyesi uygun ise öğretilmesi gerektiğini düşünmektedir. U8 ise sadece THM'nin öğretilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Veriler analiz edildiğinde eğitimcilerin büyük çoğunluğunun kemane derslerinde farklı müzik türlerinden örnekler de öğretmek istedikleri sonucu ortaya çıkmaktadır. Diğer eğitimciler ise kemane eğitiminde THM'nin geleneksel yapısının dışına çıkılmaması gerektiğini düşündükleri sonucu ortaya çıkmaktadır.

4.1.4. Keman Eğitiminde Kullanılan Artikülasyon, Nüans, Yay Yönleri ve Parmak Numaraları Gibi İşaretleri Kemane Eğitiminde Kullanıyor Musunuz? Konu İle İlgili Görüşleriniz Nelerdir?

Eğitimci grubun tamamı keman eğitiminde kullanılan artikülasyon, yay teknikleri ve parmak numaraları gibi işaretlerin hepsini kullandıklarını belirtmişlerdir. Bazı eğitimciler sadece 1. sınıfta yay yönleri öğretmektedirler. Sol el parmak numaralarını ise gerekli görüyor ise belirterek uygulamaktadırlar. Eğitimci grubunun çoğunluğu bu işaretleri nota üzerinde uygulayarak öğrettiklerini belirtmişlerdir.

Bu noktadan yola çıkılarak keman eğitiminde kullanılan artikülasyon, nüans, yay yönleri, parmak numaraları gibi işaretlerin birçoğunu eğitimcilerin halihazırda uyguladıkları

anlaşılmaktadır. Bu uygulamaların kemane eğitiminde de kullanılması kemane eğitiminin kalitesini ve niteliğini arttıracakı düşünülmektedir.

4.1.5. Keman Eğitiminde Kullanılan Pozisyon Çalışmalarının Keman Eğitiminde Kullanılması İle İlgili Görüşleriniz Nelerdir?

Keman icrasında kullanılan pozisyon tekniklerini sadece U2 kullanmadığını belirtmiştir. Diğer 9 eğitimci ise öğrencilerin seviyeleri uygunsa bu tekniği öğrettiklerini belirtmişlerdir.

Geleneksel kemane icrasında, kemande kullanılan pozisyon kavramının gelişmediği görülmektedir. Bunun temel sebebi ihtiyaç olmaması ve yörede icra edilen eserlerin kemanen ses aralığının dışında olmaması gösterilebilir. Fakat günümüzde usta icracılar bu teknikleri kullanarak farklı müzik türlerinden örnekler de icra edebilmektedirler.

4.1.6. Eğitim Süreci Boyunca Kullandığınız Düzenler Hakkında Bilgi Veriniz. Kullandığımız Düzenlerin Gerekliliği İle İlgili Görüşleriniz Nelerdir?

Eğitimcilerin büyük çoğunluğu akort düzeni konusunda ortak görüşe varmaktadır. En sık kullanılan düzen olarak “4-5-4”, veya “4-5-5”li aralık kullanılmaktadır. Yani ince telden başlayarak “re-la-re-la” veya “re-la-re-sol” şeklindedir. Bu düzenler dışında U5 ve U6 farklı düzenler da öğrettiklerini belirtmişlerdir. Bunlar;

- “**Kemane düzeni**” (Temel düzen) re la re la (tizden pese 2. tel kararlı)
- “**Rast düzeni**” re la re sol (tizden pese 2. tel kararlı)
- “**Bozlak Düzeni**” sol re la re (tizden pese 3. tel kararlı)
- “**Kemança Düzeni**” mi la mi la (tizden pese 2. tel kararlı.) şeklindedir.

Kemanenin Teke yöresi dışında diğer THM bölgeleri eserlerinin de icra edilebilmesi için 4. ve 5. telin eklendiği bilinmektedir. Buna ek olarak Arslan Hazreti isimli çalgı yapımcısı 4 ve 5 telli “Anadolu Kemançası” ismini verdiği gövde kısmında su kabağı, sap ve alt eşik kısmı ise kemança çalgısında kullanılan malzemeler ile birleştirip bu çalgı üretmektedir.

Elde edilen verilerden yola çıkılarak her bölgenin kendine özgü müzik kültürü olduğu varsayıldığında, aynı akort sistemi ile farklı yöre müzikleri tam anlamı ile icra edilemeyeceği anlaşılmaktadır. Bu sebeple icra edilecek yöreye ve makam dizisine uygun akort düzenleri öğretilmesi gerekli olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

4.1.7. Keman Eğitimi İle İlgili Metot Eksikliği Hakkında Görüşleriniz Nelerdir? Bilimsel Yöntemlerle Hazırlanmış Bir Metodun Oluşturulması İle İlgili Ne Düşünüyorsunuz?

Eğitimcilere uygulanan görüşme formundan analiz edilen veriler doğrultusunda, eğitimcilerin birçoğu kendi metotlarını kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu metotlar kişisel tecrübe ve bilgileri doğrultusunda oluşturulmuş ve herhangi bir mecrada yayımlanmamış kaynaklardır. Nitekim hepsi de kapsamlı, bilimsel temeller ile desteklenmiş ve ortak dille yazılmış bir metodun kemane eğitimine faydalı olacağı düşüncesinde ortak görüşe vardıkları anlaşılmaktadır.

Bilimsel temellerle desteklenmiş ve eğitimcilerin görüşleri alınarak ortak dille oluşturulan bir kemane metodunun öğrencilerin belirli teknik zorlukları daha kolay aşmalarına olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

4.1.8. Eserlerin Öğretimine Geçmeden Önce Yöre, Kaynak Kişi, Usul Ve Makam Gibi Konular Hakkında Ön Bilgi Verilmesi İle İlgili Görüşleriniz Nelerdir?

Eğitimcilerin tamamı ders içerisinde öğretilen eserin öncelikle yöresi hakkında bilgiler vermektedirler. Daha sonra kaynak kişinin yöre üslubu hakkında tartışıp usulü ve makamı hakkında detaylı incelemeler yapmaktadırlar. Eğitimcilerin kullandığı bu öğretim yönteminin bütün eserlerde uygulanması durumunda, öğrencilerin THM'deki türlere daha hakim olacağı düşünülmektedir. Eğitimcilerin tümü, öğrencilerine hangi yöreden eser öğretecek ise o yöredeki en iyi mahalli icracıları dinlemelerini tavsiye etmektedirler. Bunun dışında mahalli kemane, kemençe ve Azerbaycanlı kemaña sanatçıları dinlemeleri için de kaynak gösterip yönlendirmektedirler.

Bu noktadan yola çıkılarak eğitimcilerin tamamının eserleri öğretmeden önce ön hazırlık yaptıkları ve öğrencileri teorik olarak öğretilen esere hazırladıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca dinleme konusunda da öğrencileri ilk olarak eserleri kaynak kişisinden daha sonra farklı kaynaklara yönlendirdikleri görülmektedir.

4.1.9. Eserlerin Öğretimine Geçmeden Önce, Eserin İcrasına Yönelik Egzersiz ve Etütler Hazırlıyor Musunuz? Egzersiz ve Etütlerin Kullanımı İle Görüşleriniz Nelerdir?

Eğitimcilerin tamamı eserlerin öncesinde etüt çalışmayı gerekli bulmaktadırlar ve derse hazırlıklı gelmektedirler. Eğer hazır bulunmuşluları yoksa makam dizisi üzerinde gam çalışmaları yaptıktan sonra ilgili eseri öğretmeye başlamaktadırlar.

Eğitimcilerden elde edilen bulgulardan yola çıkılarak eserlerin öğretiminden önce ilgili eserin usul yapısı, makamsal yapısı ve ezgi yapısına uygun etütler hazırlanması gerektiği, eğer bu şekilde bir hazırlık yok ise öğretilen eserlerin makam dizisine uygun gam çalışmaları yapılması gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

4.1.10. Kemane Eğitim Sürecinde Kullandığınız Eserlerin Sıralamasını Neye Göre Yapıyorsunuz? Bu Sıralama İle İlgili Görüş Ve Önerileriniz Nelerdir?

Eğitimcilerin tamamının 8 dönemlik bir eğitim müfredatının olduğu tespit edilmiştir. Eğitime kolaydan zora şeklinde eserler seçerek müfredatlarını oluşturmaktadırlar. Bazı eğitimciler hem kolaydan zora hem de yörelere göre müfredat yapmaktadırlar.

Eğitimcilerden elde edilen bulgulardan yola çıkılarak 8 dönemlik eğitim müfredatının genellikle kolaydan zora şeklinde oluşturduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca bazı eğitimciler öğrencilerin seviyeleri ilerledikten sonra yörelere göre sıralama yaptıkları sonucu ortaya çıkmaktadır.

4.1.11. Kemane Eğitimi Sürecinde Kemane Öğrencilerinin Yardımcı Çalgı Dersi Alması Gerekliliği Konusunda Görüş ve Önerileriniz Nelerdir? Eğer Yardımcı Çalgı Dersi Alınacaksa Hangi Çalgı Dersi Verilmelidir? Neden?

U1, U3 ve U10 dışındaki 7 eğitimci, yardımcı çalgı olarak bağlama derslerinin kemane öğrencilerine faydalı olacağı görüşündedirler. Bunun dışında eğitimcilerin birçoğu öğrencilerine bağlama, piyano veya bir ritim çalgısı ile eşlik etmenin, öğrencilerin gelişimine olumlu katkılar sağlayacağını düşünmektedirler. Derslerde eğitimcinin perdeli bir çalgı ile öğrencilere eşlik etmesi, öğrencilerin entonasyon problemini büyük ölçüde ortadan kaldıracığı düşünülebilir.

4.1.12. Derslerinizde Öğrencilere Kemane İle Eşliğin Yanı Sıra Başka Çalgılarla da Eşlik Etmenin Gerekliliği Konusunda Görüş ve Önerileriniz Nelerdir?

Eğitimcilerin tamamı öğrencilerine kemaneleri ile eşlik etmektedirler. Bunun dışında eğer gerekli görülüyor ise bağlama ile de eşlik etmenin doğru olacağını belirtmişlerdir. Öğrencinin usul problemi var ise bir ritim çalgısı ile eşlik edilmesini tavsiye etmektedirler. Bazı eğitimciler video kayıt vererek öğrenciye kaynak sağlamaktadırlar.

Öğrenciye perdeli bir çalgı ile eşlik edilmesi, öğrencinin entonasyon probleminin giderilmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir. Eğer usul konusunda problemi olduğu düşünülüyor ise bir ritim çalgısı ile eşlik edilmesi, öğrencinin usul probleminin büyük ölçüde azalacağı düşünülmektedir. Bunun dışında öğrenciler toplu icraya da yönlendirilebilirler.

4.1.13. Öğrencilerinize Dinleme Konusunda Hangi Kaynakları Öneriyorsunuz?

Eğitimcilerin tamamı öğrencilerini ilk önce mahalli kaynaklara yönlendirmektedirler. Daha sonra öğretilen eserleri iyi icra ettiklerini düşündükleri kemane sanatçıları dinlemelerini tavsiye etmektedirler. Bunların dışında mahalli kemençe, Azeri kemança sanatçıları dinlemelerini ve THM konserlerine gitmelerini önermektedirler.

Elde edilen bulgular doğrultusunda eğitimciler öğrencilerini ilk önce mahalli kaynaklara yönlendirerek eserlerin yöresel teknikleri inceleyebilmesini mümkün kılacağı sonucu ortaya çıkmaktadır. Bunun dışında öğrencilerin farklı teknik yapıdaki diğer yaylı çalgılar ile kendi çalgısını karşılaştırabilmesi, kemaneye olan bilgisini ve ilgisini arttıracığı düşünülmektedir.

4.1.14. Yukarıdaki Sorulara Vermiş Olduğunuz Cevaplar Dışında Bu Araştırmaya Katkı Sağlayacak Görüş Ve Önerileriniz Nelerdir?

Uzman grubundaki U1 kemanenin yapımının standart bir hale gelmesi gerektiğini kullanılan malzemelerin doğru seçilmesi gerektiğini düşünmektedir. Uzman grubundan U2 kemanenin başlangıç seviyesinde yay çevirim konusunda problemler olduğunu ve bu problemlerin araştırılarak giderilmesi gerektiğini belirtmiştir. Kemanenin yapımında ve eğitim müfredatında bir standart oluşturulması eğitim birliği açısından gerekli olduğu düşünülmektedir. Uzman grubundan U3 ise kabak kemane isminin yanlış olduğu düşüncesindedir. Bunun yerine kabaktan yapılmayan diğer çalgıları da kapsayan kemane sözcüğünün yaygınlaştırılması gerektiğini savunmaktadır. Çalgının ismi geleneksel kültürde kabak kemane olarak adlandırılrsa da akademik olarak kemane isminin kullanılmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Bu konunun dışında eğitim kalitesinin artırılması için bütün eğitimcilerin ortak görüşü ile hazırlanmış bir metot eksikliğine vurgu yapmaktadır. Uzman grubundan U9 geleneksel icrayı destekleyen bir metot olması gerektiği görüşünü desteklemektedir. Uzman grubundaki U4 ise kemane eğitimi için en az 10 yıl gerektiğini savunmaktadır ve kemane eğitiminin orta öğretim düzeyinden itibaren verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Uzman grubunda yer alan U6 ise kemanenin ulusal bir çalgı olduğunu ve diğer yörelerin icrasına uyarlanması için çalışmalar yapılması gerektiğini belirtmektedir.

Kemanenin ulusal bir çalgı olduğu düşünüldüğünde ve teke bölgesinin dışındaki yörelerin icrası gereği farklı akort düzenleri ile icra edilmesi gerektiği önerilmektedir. Uzman grubundan U9 kemane eğitiminde haftalık ders saatinin en az 4 saat olması gerektiğini düşünmektedir. Haftalık 4 saat çalgı dersinin haftalık programdaki yerlerinin birbirlerinden ayrı günlerde olması

gerektiği önerilmektedir. Bu sayede öğrencilere yeni öğrendikleri bir eseri çalışıp pekiştirebilecekleri bir zaman dilimi yaratılmış olunacağı düşünülmektedir.

5. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Kemane günümüzde gövdesi genellikle su kabağında veya farklı malzemelerden, sap bölümü ağaçtan, burguları ağaç veya farklı malzemelerden, ön kapağı genellikle büyükbaş hayvanların yürek zarından veya farklı hayvanların derilerinden, 3, 4 veya daha fazla çelik tel kullanılarak yapılmaktadır. Morfolojik olarak incelendiğinde ilk yapıldığından itibaren büyük bir değişime uğramamış olan kemanenin orta Asya'da kemanenin atası olarak bilinen ıklığdan geldiği söylenmektedir. Fakat bazı kaynaklar orta Asya'dan bazı kaynaklar ise Mısır'dan Anadolu'ya geldiği hakkında bilgiler vermektedir. XVII. Yüzyılda Anadolu'da, Osmanlı sarayında eğlence amaçlı kullanıldığı da bilinmektedir. Fakat günümüzde eski yaygınlığını kaybetmiş olan ıklığ yerini kemaneye bırakmıştır.

Kemane çalgısının eğitim- öğretimi, yüzyıllardır gelenek içerisinde ustadan çırağa devredilerek, nesilden nesile aktarılmıştır. Ülkemizde cumhuriyet öncesi kemane eğitim- öğretiminin verildiği bir kuruma rastlanmazken, cumhuriyet sonrasında ilk defa 1976 yılından itibaren İstanbul Teknik Üniversitesi'nde kemane dersleri okutulmaya başlanmıştır. Takip eden süreçte diğer üniversitelerde de kemane dersleri müfredata alınmaya başlanmıştır. Günümüzde 9 üniversitede 14 uzman eğitimci bulunmaktadır. Kemane eğitim- öğretiminin yaygınlık kazanması için diğer üniversitelerin güzel sanatlar fakültelerinde, konservatuvarlarında ve eğitim fakültelerinin müzik bölümlerinin de müfredatlarına kemane eğitimi dersini almaları gerekmektedir.

Alanında uzman eğitimciler ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda; kemane dersinin bir öğrenci için haftada en az 4 saat olması sonucuna varılmıştır. Eğer dersler toplu bir şekilde yapılacak ise öğrencilerin seviye farkı göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Eğitim müfredatının kolaydan zora doğru yapılması gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Eğitimcilerin büyük çoğunluğu, öğrencilerin mezun olduklarında THM'nin bütün türlerine hakim, yöresel açışları icra edebilen, deşifre bilgilerinin kuvvetli olması ve THM korolarında görev alabilecek seviyede olmalarını hedefliyorlar. Dolayısı ile bu hedeflere tam anlamı ile ulaşılabilmesi için kemane derslerinin niteliğinin artırılması gerekmektedir.

Eğitimcilerin çoğunluğu farklı müzik türlerinden örnekler öğretmelerinin öğrencilerin derse olan ilgilerini arttırdığı görüşündeler. Bu konuda bilimsel çalışmalar yaparak kemane eğitim müfredatının içerisine farklı müzik türlerinden çok sesli düzenlemeler ve bestelerden örnekler konulması öğrencilerin kemane dersine olan ilgilerini arttıracak sonucuna varılmıştır.

Eğitimcilerin tamamı keman eğitiminde kullanılan yay teknikleri, parmak numaraları ve nüans işaretlerini kullanmaktadırlar. Bu uygulamaların devam ettirilmesi kemane eğitiminin niteliğini arttıracak sonucuna varılmıştır. Ayrıca keman eğitiminde kullanılan pozisyonların kemane eğitimine de uyarlanabileceği sonucu ortaya çıkmıştır.

Eğitimcilere uygulanan yarı yapılanmış sorulardan elde edilen verilere göre; öğrencilere 4 farklı düzen öğretildiği sonucu ortaya çıkmıştır. Bu düzenler kemane düzeni, rast düzeni, bozlak düzeni ve kemança düzenidir.

Uzman grubundan elde edilen bilgilere ve ilgili yayınların taranmasından elde edilen bilgilere göre; kemane ile ilgili yazılmış ve yayımlanmış tek metot kitabının Salih URHAN'ın yazmış olduğu "Kabak Kemane Metodu" (2014) kitabı olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca bu alanda Aslı Şen Yürek'in yazmış olduğu "Kabak Kemane Çalgısı için Başlangıç Düzeyinde Bir Çalışma Sistematiği Önerisi" (2017) yüksek lisans tezi ve Ersin Baykal'ın "Türk Halk Müziği Sazlarından Kemane ve Kemane Metodu Üzerine Çalışmalar" (1999) isimli yüksek lisans tezinden başka kaynak olmadığı görülmüştür. Yine uzman grubundan elde edilen bilgilere göre kemane eğitim-öğretiminin uzmanların ortak görüşüyle ve bilimsel yöntemlerle hazırlanmış bir metot ile devam ettirilmesi sonucu ortaya çıkmıştır.

Uzman grubundaki bütün eğitimciler öğrencilerine öğretilen eserin yöresi, kaynak kişisi, usulü ve makamı hakkında bilgiler vermektedirler. Ayrıca eserleri eğer kaynak kişilerden dinleme imkanları varsa eğitimciler öğrencileri ilk önce kaynak kişileri dinlemeleri için yönlendirmektedirler. Daha sonra ulusal kemane sanatçıları da dinlemeleri için yönlendirmektedirler. Ayrıca mahalli kemençe ve Azeri kemança sanatçıları da dinlemeleri için yönlendirmektedirler. Bu uygulama öğrencileri yöre bilgisi bakımından daha donanımlı yapacağı sonucuna varılmıştır.

Uzman grubundan elde edilen verilere göre; kemane öğrencilerine perdeli bir çalgı ile eşlik edilmesinin öğrencilerin entonasyon problemlerini büyük ölçüde giderilebileceği sonucu ortaya çıkmıştır. Eğer öğrencinin usul konusunda problemi var ise bir ritim çalgısı ile eşlik edilmesi de bu problemi büyük ölçüde azaltacağı sonucuna varılmıştır. Ayrıca eğitimcilerden edinilen bilgilere göre perdeli bir çalgı olan bağlamanın yardımcı çalgı dersi olarak kemane öğrencilerine okutulmasının faydalı olacağı sonucuna varılmıştır.

Uzman grubundan elde edilen bilgilere göre; eğitimcilerin tamamı eserleri öğretmeden önce etüt çaldırdıkları ve derslere hazırlıklı geldikleri bulgusuna dayanarak bu uygulamanın öğrencilerin gelişimi açısından faydalı olduğu ve devam ettirilmesi sonucuna varılmıştır.

Uzman grubundan elde edilen verilere göre; kemanenin yapısal olarak bir standardının olması gerektiği, yapımında kullanılan malzemelerin doğru seçilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Çalgının adlandırılmasında kemane isminin yaygınlaştırılması gerektiği, etüt ağırlıklı ve geleneksel icrayı destekleyen bir metot olması gerektiği ve eğitim müfredatında birlik sağlanması gerektiği sonucuna varılmıştır. Öğrencilerle bireysel ders yapılması gerektiği, kemane eğitiminin orta öğretim seviyesinde yaygınlaştırılması gerektiği ve akademik kadroların arttırılması gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır.

5.2. Öneriler

Elde edilen sonuçlar ışığında;

- Eserlerin icrasını kolaylaştıran etüt ve egzersiz üretilmesi,
- Bilimsel tekniklerle hazırlanmış çeşitli düzeylerde metotların yazılması ve metot eksikliklerinin giderilmesi, kemane eğitiminde birlik sağlanması,
- Bulgulardan çıkan sonuçlara göre haftalık programda 2 saat olan üniversitelerdeki kemane ders saatlerinin arttırılması,
- Kemane eğitiminin orta öğretim düzeyinde yaygınlaştırılması,

- Eğitimcilerin bir araya gelerek ortak görüşleri ile eğitim müfredatı hazırlamaları önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akyol, Aslan (2017) *Kabak kemanenin Dünyü Bugünü ve Yarını*, İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi, 163-181.
- Çelik, Özgür (2016). 11.01.2016 Tarihinde Yapılan Kişisel Görüşme. İzmir: Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı.
- Durmaz, Ercan, (2017) *Türkiye’de, Lisans Düzeyinde Mesleki Müzik Eğitimi Verilen Kurumlardaki Kemane Eğitime İlişkin Bir Durum Değerlendirilmesi*, Uluslararası Cumhuriyet Sanat Günleri Sempozyumu Bildirisi, Nisan 2017, 272-292.
- Gazimihal, Mahmut, R. (1958), *Asya ve Anadolu Kaynaklarında İklğ*, Ses ve Tel Yayınları, Ankara.
- Gürgün, Fatih (2016). 12.06.2016 Tarihinde Yapılan Kişisel Görüşme. Antalya.
- Koruk Çetin, ESEN Beste, ÖZEK Uğur, (2007) *Teke Yöresi Yaylı Sazlarından İklık’ın Biçimsel Ve Tımsal Özellikleri*, Halk Müziğinde Çalgılar Uluslararası Sempozyumu Bildirileri, Motif Vakıf Yayınları no:8 Kocaeli.
- Urhan, Salih (2016) 11.01.2016 Tarihinde Yapılan Kişisel Görüşme. İzmir: Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı.
- Üngör, E.Ruhi (2004) *Kil Tabletler Döneminden Günümüze Değın Anadolu’da Kullanılan Diziler*, Uluslararası Tarihte Anadolu Müziği ve Çalgılar Sempozyum Bildirisi.
- Verim. Kadir (2018). 21.02.2018 Tarihinde Yapılan Kişisel Görüşme.

İNTERNET KAYNAKLARI

- (<http://dk.kocaeli.edu.tr/hakkimizda.php>), Erişim Tarihi: 05.07.2018
- (<http://inonu.edu.tr/tr/turkmuzigi/2275/menu>), Erişim Tarihi: 05.07.2018
- (<http://konservatuvar.akdeniz.edu.tr/geleneksel-turk-muzigi/>), Erişim Tarihi: 05.07.2018
- (<http://konservatuvar.aku.edu.tr/turk-halk-muzigi-bolumu/>), Erişim Tarihi: 05.07.2018
- (http://konservatuvar.ege.edu.tr/d-1515/temel_bilimler.html) Erişim Tarihi: 05.07.2018
- (<http://konservatuvar.halic.edu.tr/tr/fakulte-hakkında/tanitım>), Erişim Tarihi: 05.07.2018
- (<http://mssf.odu.edu.tr/index.php/posted/161>), Erişim Tarihi: 05.07.2018
- (<http://tmdk.gantep.edu.tr/pages.php?url=iogretim-7>), Erişim Tarihi: 05.07.2018